

Geest, die het deel van Johannes was van moeders lijf af, deelde zich aan zijn moeder mee. En zóó kwam dit woord van Elisabeth tot Maria. Dat zal voor Maria een gróóten steun geweest zijn in haar geloóf. Zij heeft kinderlijk en eenvoudig den Heere op zijn Woord geloofd. En nu gaat de Heere dat geloof steunen door het woord, dat Elisabeth spreekt en het feit, dat zij meedeelt: want zie, toen de stem uwer groetenis in mijne ooren geschiedde, zoo sprong het kindeken van vreugde op in mijn schoot. Een dergelijk feit heeft den critici aanleiding gegeven aan de historische betrouwbaarheid van deze hoofdstukken te twifelen en naar het rijk der fabelen te verwijzen³⁾. Maar voor wie de Schriften geloofd is hetgeen Elisabeth overkomen is een feit. We gelooven, dat Johannes reeds in den moederschoot zich over de komst van Christus heeft verheugd. Dat alles heeft de Heere willen gebruiken tot sterking van het geloóf van Maria. En hoewel Elisabeth de oudere is, erkent zij toch aanstonds in Maria de meerdere. Die meerderheid van Maria ligt niet in haar persoon. Die meerderheid ligt in haar moederschap. „Van waar komt mij dit, dat de moeder mijns Heeren tot mij komt? Elisabeth begroet in Maria de moeder van den Messias. Zij bevestigt het woord van den Engel. En het spreken van de vrouw is meer dan het spreken van den Engel. Want Gabriël is veel, maar Elisabeth is meer. Als een knecht Gods de geboorte van den Messias aankondigt, dat is veel; maar dat een mensch, een kind van God, de geboorte van den Heiland aankondigt, dat is meer. Een kind is meer dan een knecht. Dat Elisabeth spreekt, waar Zacharias moet zwijgen, kondigt duidelijk de nieuwe bedeeing aan, waarin de vrouw niet meer achter zal staan bij den man. Het blijkt ook, dat Elisabeth de kracht kent van Maria's geloof. Want zij prijst haar om haar geloof. Zalig is zij, die geloofd heeft. Maria heeft gestaan en staat door het geloof. Maar dat is geen reden om Maria hemelhoog te verheffen. Elisabeth heeft niet gezegd, gezegend zijt gij onder de m e n s c h e n, maar gezegend zijt gij o n d e r d e v r o u w e n. Onder de v r o u w e n is Maria gezegend, omdat zij het is, die aan den Messias het leven mag schenken. Dat is een genade, die haar boven alle vrouwen ten deel valt. Om die reden zullen alle geslachten haar prijzen.

Maar Elisabeth gaat aanstonds over om den Heere te loven, als ze zegt: want de dingen die haar van den Heere gezegd zijn, zullen volbracht worden. Maria en allen, die gelooven zijn zalig, omdat in de zeef van het geloof Gods wereld a d e n o n s d e e l worden. De volle nadruk ligt op den Heere en zijn groote daden. Zoowel bij Elisabeth als bij Maria. Want de dochter van David doet niet onder voor de dochter van Aäron. Heeft Elisabeth den Heere geloofd en geprezen, ook Maria breekt uit in een lofzang. Men heeft uit dezen lofzang ook weer afgeleid, dat deze hoofdstukken van Lucas niet oorspronkelijk konden zijn. Maar terecht maakt J. G. Machen de opmerking: „Waarom zou de moeder des Heeren niet begiftigd geweest zijn met de gave van eenvoudige dichtkunst?“ Maria was uit Davids geslacht. Waarom zou zij niet iets hebben van Davids geest? De opmerking is gemaakt, dat haar lied zoo weinig persoonlijk karakter draagt. Dat het in zooveel opzichten gelijk op het lied dat Hanna heeft gezongen (1 Sam. 2:1-11). Juist dat eigenaardig schriftuurlijk karakter van Maria's lied pleit voor de echtheid. Zij heeft gezongen als een echte dochter Israëls.

Wat opvalt in haar lied is het bewustzijn van de totale omkeering, die de Heere zal te weeg brengen. Dit lied staat in het teeken van strijd, zooals reeds de moederbelofte in het teeken van strijd stond (Gen. 3:15). Het zijn haast revolutionaire klanken, die we hier hooren in het magnificat, ware het niet, dat tot tweemaal toe het woord barmhartigheid ons herinnerde, dat hier het Evangelie wordt verkondigd, dat de neerwerping van allen hoogmoed, machtsmisbruik en weelde beteekent.

In het lied van Maria is geen zweem van zelfverheffing. Zij m a a k t G o d g r o o t. Zoosals Hij zich in zijn verlossende daden in het verleden heeft geopenbaard, zoo zal Hij nu denken aan de belofte,

die Hij eenmaal aan Abraham heeft gedaan.

Zij zong met een hart, vervuld van Gods Woord. Wilt ge Maria eeren? Zoek dan Gods Woord van dag tot dag. Zij zong met een hart, dat nederig was voor God en behoefte kende aan verlossing en heil. Wilt ge Maria eeren? Buig u dan met haar voor den hoogen en heiligen God en zoek zijn heil en zijn genade alleen. Zij zong om haar God groot te maken en leidde daarom de gedachten van zichzelf af naar Hem. Wilt ge Maria eeren? Stel haar dan niet in het centrum van uw leven, van uw denken en doen, maar geef Gode en Christus de eer, die Hem toekomt.

Zij zong uit een krachtig geloof aan de beloften van Gods Evangelie. Wilt ge Maria eeren? Neem gij dan ook die belofte aan van eeuwige zaligheid in den Heere Jezus Christus. En zing met haar van de grootheid van dien God, die alleen wonderen doet⁴⁾.

K. MEIMA.

³⁾ J. G. Machen, The Virgin Birth, 1930, Ch. XIII en XIV, p. 280-379.

⁴⁾ A.w., p. 95.

⁵⁾ B. W. Gansevoort, a.w. p. 23.

„De macht van 't „korban" zeggen

Het ambt-van-allegelooften is een machtig ding. Het kan de hiërarchen stom-verlegen maken.

We denken, 't lijkt wel „gezocht", maar 't is toch doodeenvoudig, aan Judas. Die heeft met zijn laatste handeling in 't ambt-van-allegelooften de priesters achter de ooren laten krabben.

U kent het verhaal: Judas bracht die dertig zilverlingen terug. En toen begon de misère voor de priesters en de andere hiërarchen. Die zaten met dat ineens „stinkend" en „onrein" geworden geld verlegen.

Er kleeft bloed aan dat geld. Bloed van Jezus. Of soms van Judas? Of van allebei? Het is niet uitgesloten, dat ook het bloed van Judas later heeft meegeteld in de uitdrukking bloedgeld. Bijgeloof ziet graag alle factoren gebundeld in zijn verhaal-van-mysterie-en-gruwel; maar de katalogus der duistere factoren nummert niet.

Bloed is met dezen prijs betaald; bloed is er ook om dat betaalde bloed gevlooid; het ééne bloed is 'er mee gekocht, het andere wilde van den koop niet leven. Bloed, bloed; dit geld is nu niet „kosjer" meer. Het is n.l. niet gewijd, want het is in een bloedhandel betrokken geweest. Van menschen, — en misschien ook wel van daemonen? Wie koopt de zielen van verraders op, en wie schrijven contracten, met bloed onderteekend, als 't niet Mefisto is, of zijns gelijke? 't Geld heeft zijn rol gespeeld in een sinister spel van dood en verderf. En daarom durven de tempel-hiërarchen dat geld niet bij den tempelschat voegen, ook al is het (misschien) door den laatste bezitter, Judas, geworpen in de richting van het „gazophylakeion" (Joh. 8:20, Marc. 12:41), d.w.z. de schatkamer, of ook wel: de offerkist (Luc. 21:1).

Hiermee is de vraag opgeroepen: heeft Judas nu het geld aan de personen van de „overpriesters en ouderlingen" voor de voeten gesmeten, of..... heeft hij het aan den God des tempels gootvreed? Het Griekse woord, dat in vs 5 door „werpen" vertaald is, kan beteekenen: van zich af slingeren. Maar dat behoeft het niet te beduiden: Luc. 17:2 (een executie!); Hand. 27:19 (overboord zetten); 27:29 (ankers neerlaten, met overleg), naast zich neerleggen (Hand. 22:23), op den grond werpen (Luc. 4:35); neerleggen (Gen. 21:15, LXX: Hager slingerde haar kind niet met geweld van zich af), Matth. 15:31 (zieken neerleggen), laten neerliggen (Matth. 9:36). Ook het in vs 3 (terecht) door wederbrengen vertaalde woord heeft niets met een gewelddadig werpen te maken: Judas bracht dat geld gewoonweg terug. En toen de hooge heeren het niet accepteerden wilden, ja toen? Wat toen?

Wat toen gevolgd is zou wel kunnen beteekenen, dat Judas het geld, dat de tempelheeren niet wilden terug hebben, heeft willen teruggeven aan God. Niet om God te smeeken voor zichzelf, maar om de hooge heeren te dwingen, zelf er mee voor God te verschijnen. Hij zou dan officieel geroepen hebben: korban, d.w.z. een officiële tempelgave, een geschenk; en dat is nu voor God bestemd. Hij moet zich maar over dat geld uitspreken.

„Korban" — dat is vaak een uitroep: dit geld is aan God gewijd; de Nazireërs b.v. waren een „korban", een „dooron", of: een „wijsgeschenk" voor Jahwe. Zahn herinnert aan Origenes, die bij Matth. 15:5 aantekent, dat hij die moeilijke plaats een heele poos niet begrepen heeft, totdat eens een Hebreër hem vertelde, dat soms

crediteuren, die het niet slechte betaalers te kwaad hadden, met menschen die wel konden, maar niet wilden betalen, het bedrag, dat zij te innen hadden, „aan de armen" gaven als 'n korban, een heilige tempelgave. Ze zeiden dan tot hun debiteuren: het bedrag is korban, ik heb het aan God gegeven. De schuldenaar begreep dan meteen, dat hij nu niet meer 'n affaire had met dien mensch, doch met God zelf. Ook wij zeggen wel eens, met gelijk effect: doe 't maar in het kerkezakje!

Is in deze richting misschien ook de verklaring van Judas' daad te zoeken? De hooge heeren hebben gezegd: wat gaat ons uw zaak aan? — dat moet ge zelf maar uitmaken! Moet Judas nu zelf beslissen? En hebben niet éerst deze zelfde volksleiders bezworen, dat God de Heere het wilde, dat de Nazarener tot zwijgen gebracht zou worden? Schuiven ze nu van zich af het rechtsgebeding, dat eerst als „Gods zaak", als „causa Dei" was aangediend?

Dan zal Judas hen met de haren er bij slepen: korban — daar ligt dat geld „liphné Jahwe", voor 't aangezicht van God. Voor Zijn aangezicht is het uitgegeven, voor Zijn aangezicht zullen ze het ook moeten incasseeren. Hij dwingt hen het loon voor de „godvruchtige" daad der aan de kerkpolitie bewezen aanbrenghersdiensten juist als zoodanig te hêrkeuren in ambtelijken stijl, naar de normen van den tempel. Hij maakt er een oblatie van, een „gave", een „offer". Niet, om zelf voor God te treden, doch om hen er mee aan 't werk te zetten: men heeft daar toch zijn hiërarchen voor? Men kan soms beleven, dat iemand zichzelf onttrekt aan de grijparmen van dien „zoo lastigen", geen kampf geveden God. Maar dat hij in zijn doodsnoed anderen — vooral als 't hun „báán" is — nog vóór den troon Gods neerzet met een: als-t-u-blijft, zóek het dáár nu zelf maar uit! — En met een hoonlach, omdat anderen niet van dien hinderlijken God zich kunnen ontdoen, vaart hij zelf wanhopig ter helle.

Is in deze richting misschien ook te zoeken de exegese van dat lastige woordje „prijs des bloeds"? Het geld heet in den mond der tempelheeren „timé haimatos", en het wordt vaak vertaald door bloed-prijs, prijs voor den móórd (Grimm). Maar wat dunkt u: zeggen de kerkheeren zoo graag van hun eigen aan een „verklikker" betaald honorarium: dat is nu de prijs voor onzen „moord"? Ecclesia non sinit sanguinem: de kerk dorst niet naar bloed. Het was hún om alleen-maar-gerechtigheid te doen: de zaak moest eerst onderzocht worden. Men noemt niet zelf het honorarium een overeen-gekomen móórdprijs, doch: de afgesproken belooning voor aan de overheid bewezen hulpdiensten. Dat klinkt al dadelijk anders.

Wat is dus: „timé haimatos"?

„Timé" blijkt meermalen óók te kunnen beteekenen een gave, een geschenk, ook zonder dat het een precies overeengekomen bedrag is als tegenwaarde voor een verrichte praestatie; voorbeelden van dergelijk gebruik kent de griekische vertaling van het O.T. b.v. in Dan. 2:6; Gen. 20:16. Ook is „timé" vaak de in geld uitgedrukte waarde van iets wat men den Heere schuldig is, Lev. 5:15, 18; 5:24 (6:5); zelfs van menschen kan men zoo de „waarde" uitdrukken, van menschen, die in feite den Heere „gewijd" zijn, Lev. 27:2, 3, 5, 6, 7, 8; desgelijks van dieren, Lev. 27:13, 27, huzen 15, landerijen, 16, 17, 19, 23, 25; vgl. Ex. 34:20. Het geld dat Judas terugbracht, en blijkbaar per se aan den tempel kwijt wilde, werd daardoor een „timé": alleen maar: het was een timé haimatos, een timé van bloed; het geld was betrokken geweest in een bloedigen handel.

Dat die bloedige handel oneerlijk was, lag in het woord niet uitgedrukt; want ook bij een volkomen rechtvaardige en rechtsgeldige executie van een misdadiger zou het timé-van-bloed geworden zijn.

Kortom: de tempeloversten erkennen met geen enkel woord, dat zij iets verachtelijks hebben gedaan met die dertig zilverlingen; de vraag is alleen maar, of men den Heere des tempels met zulk geld kan vereeren. Voor die vraag had Judas hen gesteld, door het enkele feit van het nadrukkelijk deponeeren van het bedrag in het tempelhuis.

Ze kregen er dan ook dadelijk werk mee. En ze misten den moed, dat loon der „meest godvruchtige daad" als zoódanig in herijkt te affirmeeren. Ze durven niet — er zit bloed aan dat geld..... Misschien zijn ze (achteraf) wel blij, dat althans het vreemde, en niet godvruchtige einde van Judas het geld „besmet" heeft..... dan zijn ze meteen af van de vraag, of hún handen dan wel Judas' handen het goede geld „besmet" gemaakt hebben, ja, dan neen. De tempel weet ervan: een streng gelaat te vertoonen..... Geen besmet geld in het „gazophylakeion"; de tempel moet geheiligd worden, maar dit geld heeft in een kwaden handel dienst gedaan.

Ieder weet, hoe 't met dat geld nu verder is geloopt. De hiërarchen hebben het niet durven leggen in de Korban-kist, de offer-kist. En daarmee heeft Judas, zijns on-

Op verstrooidenreis

✱

Met mijn aankomst op het vliegveld Mandai, zooals daarvan werd verteld in mijn laatste opstel onder dit hoofd, begon mijn tweede bezoek aan het eiland Celebes en de stad Makassar. Mijn eerste bezoek viel in Augustus 1947. Destijds was ik op weg naar Timor in verband met mijn bemoeienissen voor den terugkeer van Ds Goossens naar zijn arbeidsveld en in verband met het gaan verrichten van eenigen arbeid op het zendingssterrein onzer kerken op verzoek van de kerk van Zwolle en de inheemse kerken ginds. Ik zou toen scheep gaan te Makassar samen met de (toen nog) goeroe² (sic!!) indijl Coreh en Tanahomba, die te Makassar moesten overscheepen op de Rheijst, welk schip hen en mij naar Soemba zou voeren. Coreh en Tanahomba hadden n.l. ten behoeve van den terugkeer van Ds Goossens een bezoek aan autoriteiten te Batavia gebracht.

Makassar is er op vooruit gegaan in die twee jaar.

Sinds de overeenkomsten van Malino is het de hoofdstad van den Negara Indonesia Timur, die, als zelfstandige deelstaat, deel zou gaan nemen in den te vormen Federatieven Staat Indonesia. In dien deelstaat werd vrij snel orde en rust hersteld na de aankomst van de Nederlandsche troepen in Indië. En er ontwikkelde zich daar een prachtige samenwerking tusschen Indonesiërs en Nederlanders. De regeerende personen waren zoo verstandig den weg van rustige ontwikkeling te verkiezen boven dien van revolutionair forceeren van Indië's „vrijheid". Ik kan constatareeren, dat het stadsbeeld heel wat ordelijker is dan in 1947. In de Chineesche wijken (de haven- en handelswijken van de stad) die veel schade hadden opgelopen van de bombardementen tijdens den oorlog met Japan, is puin geruimd. De Europeesche huizen zijn „gekapoerd" (gewit, en tevens hersteld van opgelopen schade), de wegen zijn veel verbeterd. Kortom: er heerscht rust en orde. Op de kantoren wordt men, gezien de omstandigheden, vlot geholpen. De stad is en marche naar het herkrijgen van haar oude welvaart. Makassar is een zeer belangrijke handelsstad en havenplaats met veel transitoverkeer, omdat het een

knooppunt is van zee- en luchtwegen, als ik me zoo uitdrukken mag. Het is een genot om in de stad te verkeerren. Het is van de havensteden de koelste plaats van den Archipel, naar de heer Pronk mij verzekerde, en ik later zelf ook door vergelijking kon vaststellen. De stad heeft breede straten, schaduwwijk door prachtige boomaanplant langs de bermen. Er is in 1949 al heel veel van de oude drukte in de haven teruggekeerd. De stad biedt een levendigen aanblik. Zij bewijst, dat het goed gaat met de boven vermelde samenwerking. Terugdenkend daaraan is het moeilijk niet alleen maar een gevoel van diepe ergernis te hebben om wat korten tijd na mijn tweede bezoek noodeloos door de Nederlanders te grabbel werd gegooit.

Wat mijn logies betreft ben ik er ook op vooruitgegaan. De eerste maal logeerde ik in een hotel (ik meen het Grand Hotel), waar ook broeder Pronk, destijds de eenige vrijgemaakte te Makassar, zijn onderdak had. Dit hotel was inderdaad „grand" (groot) als je op het aantal kamers afging. Het was ook „grand" als je de gevraagde logiesprijs in aanmerking nam. Daar weet Pronk van mee te praten, die toen ook de kosten voor mijn logies heeft betaald, als ik

danks, d
voor alle
hiërarche
wel aang
een rech
krijgen.
zijn eige
die dert
aangezie
pen mar
de heere
leg dat
die gave
gezegd.

O, w
leider, d
hun eige
zoo de
dat ze m
jafas' H
zegt ge
profeet.
of „Bane
gen aan
ratie en
het Rom
Zielzorg
wat men
dat geld
Is het
eens van

Wij ge
„Want
„recht"
ledere m
loovigen
gelijk a
zaak heb
ten werke
(want d

En toe
Toch I
mule „Jo
geweldd
verlaan.
Geen „v
mee spo

Ze he
maken e
kun je
ze niet
der ons
tévens
ambt va
en tand.
ik mee
dit ééne

„Doe
niet zeg
Want
de-kerk
een bezw
nota. Ko
vragen.
ijdel.

✱ A

Hier v
citeerden

[Titelb
Een c
Inde
da

Door

me niet
als je d
liggen. C
Niet da
Archipel
moelijke
hoorlijk
aanmerl
me heb
goeroe's
arriveer
weinig
goeroe's
een pa
roe's. P
Indië v
reden n
Het gol
maleisch
kent ge
niet.
„Gran
standje,

kwad had-
st wilden be-
de armen"
re. Ze zeiden
a, ik heb het
dan meteen
mensch, doch
gelijk effect:

ridaring van
ben gezegd:
ge zelf maar
hebben niet
God de Heere
gebracht zou
tgeding, dat
aangediend?
epen: korban
't aangezicht
geven, voor
suseeren. Hij
daad der aan-
juist als zoo-
r de normen
t een „gave”,
len, doch om
ft daar toch
t dat iemand
n „zoo lusti-
at hij in zijn
in” is — nog
als-t-u-blijft,
et een hoon-
sen God zich
r helle,
n de exegese
? Het geld
almatos”, en
rjs voor den
en de kerk-
„verklipper-
zen „moord”?
rst niet naar
heid te doen;
n noemt niet
u moordprijz,
overheid be-
anders.

n beteekenen
t een precies
voor een ver-
gebruik kent
n Dan. 2:6;
d uitgedrukte
ldig is, Lev.
kan men zoo
in feite den
8; desgelijks
erjen, 16, 17.
Judas terug-
kwijt wilde,
was een timē
as betrokken

in het woord
en rechtvaar-
isdadiger zou

t geen enkel
daan met die
t, of men den
ren. Voor die
kele feit van
r in het tem-

t. En ze mis-
achte daad”
urven niet —
ze (achteraf)
godvruchtige
.. dan zijn ze
an wel Judas’
ebben, ja, dan
aat te vertoo-
ulakeion”; de
geld heeft in

er is geloopt
en in de Kor-
udas, zijns on-

ls ik me zoo
n de stad te
koelste plaats
ij verzekerde,
n vaststellen.
k door prach-
t in 1949 al
teruggekeerd.
j bewijst, dat
amenwerking.
t alleen maar
om wat kor-
s door de Ne-

k op vooruit-
een hotel (ik
r Pronk, des-
r, zijn onder-
and”) (groot)
let was ook
n aanmerking
ten, die toen
etaald, als ik

me niet vergis. Maar het was allesbehalve „grand”
als je de afgepaste hoeveelheid eten op je bord zag
liggen. Om van de kwaliteit nog maar niet te spreken.
Niet dat dit hotel slechter was dan andere in den
Archipel: alle gerants hadden toen met de grootste
moelijkheden te kampen om van de menu's iets be-
hoorlijks te maken. Wel was het hotel „grand” in
aanmerking genomen de enorme lachbui waaraan ik
me heb bezondigd tijdens één van de maaltijden. De
goeroe's Coreh en Tanahomba waren toen juist ge-
arriveerd. Van Maleisch had ik toen nog maar heel
weinig verstand, zoodat Pronk het gesprek met de
goeroe's had gaande te houden. En die vertelde toen
een paar staaltjes van zeemansmaleisch aan de goe-
roe's. Pronk was n.l. al jaren aan het loodsweten in
Indië verbonden. Ik begreep er om bovengenoemde
redenen niet veel van. Maar één mop snapte ik toch.
Het gold de uitdrukking: „valseh gebit”. In zeemans-
maleisch heet dat namelijk: gigi balazer. Gigi betee-
kent gebit. Het andere woord exegetiseer ik maar
niet.

„Grand” was het hotel ook gelet op het enorme
standje, dat ik te incasseeren kreeg van mijn Engel-

danks, de hooge heeren gedwongen, uit te laten komen,
voor alle volgende geslachten, dat Israël met zijn eigen
hiërarchen-honoraria geen raad weet. De tempelschat is
wel aangesproken, om den grooten Tempelbouwer voor
een rechtshandel onder Kajafas' praesidium in handen te
krijgen, maar straks weet heel Kajafas' consortium met
zijn eigen uitkeering geen raad meer; als ze staan, met
die dertig daalders in de hand, „Iphne Jahwe”, voor 't
aangezicht van Israëls God. De eerste de beste verloop-
pen man, straks de hand slaande aan zichzelf, brengt
de heeren van hun stuk, zoodra hij maar zegt: korban,
leg dat geld nu maar eens vóór Jahwe. Dat Hij u met
die gave aanneme, indien Hij u wél wil. Want gij hebt
gezegd: wij zijn Gods ambassadeurs.

O, wat een perspectief in de bijbelsche tekening! De
leiders hebben Judas afgewezen met een hard gebaar,
hun eigen Herder aan de goddeloozen uitgeleverd — en
zoo de „gemeenschap der heiligen” stuk gemaakt. En
dat ze niet den moed hebben, de quitantie voor aan Ka-
jafas' Hof bewezen diensten den Heere voor te leggen,
zegt genoeg. Het is de vervulling van wat Zacharia, de
profeet, heeft aangekondigd: de staf der samenbinding
of „Band” is verbroken. De kerk is ontbonden — ze han-
gen aan elkaar als los zand — voor Judas geen conside-
ratie en geen congregatie; voor den Herder geen respect;
het Romeinsche zwaard te hulp geroepen tegen den eigen
Zielzorger; en geen moed om hardop tot God te zeggen,
wat men gemonkeld heeft tegen Judas, toen voor 't eerst
dat geld begon te schuld.

Is het zoo heel vreemd, als wij elkaar vermanen: leer
eens van Judas?

Wij gelooven het niet.

Want toen die man het „ambt der geloovigen” als zijn
„recht” gebruikte, toen stond hij heel verkeerd. Niet als
iedere man, vrijgemaakt of niet, die op het ambt der ge-
loovigen als op een „recht-van-hem” blijft staan (waar hij
gelijk aan heeft), maar zonder dat hij in den grond der
zaak heeft voor dien God, die alle ambten saam wil la-
ten werken onder de norm van het allen bindend Woord
(want dat vergeten, daar heeft ieder óngelijk aan).

En toch.....

Toch kunnen wij aan Judas zien, hoe machtig de for-
mule „korban” is. Het ambt van alle geloovigen, dat is
geweldig. Het kan een hiërarchiek in één moment
vernietigen.

Geen wonder, dat de hiërarchen van alle tijden er zoo
mee spotten.

Ze hebben wel eens schoon gelijk, als ze smalen: ze
maken er een potje van, ook bij „die vrijgemaakten”; nu
kun je eens zien, wat er van een kerk terecht komt, waar
ze niet leven in kadavergehoorzaamheid. Ieder moge on-
der ons toezien, als hij zijn „recht” niet als een „roeping”
tévens ziet. Maar voorts: het is een rijk geschenk, dat
ambt van alle geloovigen. Houd eraan vast, met hand
en tand. En zeg maar vaak: dit is nu korban, hier treed
ik mee „voor God”. Weet u iets, dat zóó zeer reinigt, als
dit ééne: met een doodgewoon ding treden-voor-God?

„Doe 't maar in 't zakje!”, — korban. Pas op, dat God
niet zegt: ik lust dat geld niet.

Want korban, dat is niet maar een duit-in-'t-zakje-van-
de-kerk. Korban, — dat is óók een gave, een gedachte,
een bezwaarschrift, een meederheids-, een minderheids-
nota. Korban, dat zij ook een antwoord op vijf synodale
vragen. Is het dat niet geweest, dan is de heele affaire
ijdel.

** Aanvulling

Hier volgt de titel van het boek dat we verleden week
citeerden voor wat de fotografische reproductie betreft:

[Titelblad]

Een kort begrip der gantsche Christelike Religie.
Inde bygevoechde Tafel voor oogen gheselt;
daer van dit Boecxken de wtlegginge is:
met getuychenissen der H. Schrift be-
wijzende de oorsaken der Salichheit
der Wtvercoren/ ende der Ver-
doemenisse der Ver-
worpenen.

Door Theodorum Bezam eerst in Latijn
ghescreven/ ende nu in Nederduytsche
sprake overgheset/ door
W. V. N.

Tot Leyden,
By Jan Paedts Jacobsz.
Anno 1598.

me niet vergis. Maar het was allesbehalve „grand”
als je de afgepaste hoeveelheid eten op je bord zag
liggen. Om van de kwaliteit nog maar niet te spreken.
Niet dat dit hotel slechter was dan andere in den
Archipel: alle gerants hadden toen met de grootste
moelijkheden te kampen om van de menu's iets be-
hoorlijks te maken. Wel was het hotel „grand” in
aanmerking genomen de enorme lachbui waaraan ik
me heb bezondigd tijdens één van de maaltijden. De
goeroe's Coreh en Tanahomba waren toen juist ge-
arriveerd. Van Maleisch had ik toen nog maar heel
weinig verstand, zoodat Pronk het gesprek met de
goeroe's had gaande te houden. En die vertelde toen
een paar staaltjes van zeemansmaleisch aan de goe-
roe's. Pronk was n.l. al jaren aan het loodsweten in
Indië verbonden. Ik begreep er om bovengenoemde
redenen niet veel van. Maar één mop snapte ik toch.
Het gold de uitdrukking: „valseh gebit”. In zeemans-
maleisch heet dat namelijk: gigi balazer. Gigi betee-
kent gebit. Het andere woord exegetiseer ik maar
niet.

„Grand” was het hotel ook gelet op het enorme
standje, dat ik te incasseeren kreeg van mijn Engel-

[Hierna: Tot den christelicken Leser]
[Hierna volgt op twee pagina's de plaat]
[Op de volgende pagina deze teksten:]

Rom. 11. 35?
O diepte der oordeelen Gods: wie heeft hem eerst
ghegeven ende het sal hem vergolden worden?

2 Tom. 3. 16. 17.
Alle Schrift van God inghegheven/ is oorbaerlick tot
leeringhe/ tot straffinghe/ tot verbeteringhe/ tot onder-
wijsinghe/ die inde rechtveerdicheyt is.

Op dat de mensche Gods gheheel sy/ tot allen goeden
werke volmaecktelick onderwesen.

** Proceskosten studentencorps

Sedert onze vorige verantwoording ontvingen we nog
volgende giften: N. N. te P. f.250; R. F. E. te D. f.250;
door dhr H. H. v. d. Linden, Goes, van de Kerstconferentie
Geref. jeugdleiders en -leidsters te Amersfoort-Birkhoven
f.42.66, gecollecteerd (!). (U allen wordt bedankt en de ge-

Bestrijding gehandhaafd (I)

Van den heer H. Amelink, oud-secretaris van het
C.N.V., mocht ik een exemplaar ontvangen van het
nummer van 11 November j.l. van de Gids, het or-
gaan van het C.N.V., waarin de heer Amelink een
artikel heeft gewijd aan hetgeen door mij geschreven
werd in ons Jubileumnummer. De redactie van de
Gids zegt zijn oud-secretaris dank voor deze spon-
tane bijdrage. Van mijn kant wil ik ook gaarne mijn
erkentelijkheid ervoor uitspreken, dat de heer Ame-
link aandacht heeft geschonken aan hetgeen dezer-
zijds werd geschreven, al moest hij zijn verweer dan
ook plaatsen onder het opschrift „Te veroordeelen
bestrijding”. Over en weer houden wij ons, naar ik
hoop, ervan overtuigd, dat geen persoonlijke drijf-
veeren, doch overtuigingen ons bewegen. Gaarne zal
ik dan ook zijn uitgebrachte kritiek onder de loupe
gaan nemen. Terwijl ik mij daartoe ga zetten, komt
mij onwillekeurig een herinnering uit mijn jeugdijaren
voor den geest. Zondag aan Zondag ging de heer
Amelink met ondergeteekende (wij kenden elkander
persoonlijk niet; de heer Amelink was toen al een be-
kend man in de Chr. vakbeweging en schrijver dezes
nog maar een schooljongen) dezelfde richting: door
de Ruitstraat naar de Gereformeerde Duytstraatkerk
in Rotterdam-Delfshaven. Aan bepaalde reacties in
zijn kritiek, b.v. als hij het heeft over de valsche kerk
en art. 31 K.O., kan ik wel afleiden, dat wij nu niet
meer kerkelijk dezelfde richting uitgaan en dat we de
laatste jaren om heel wat andere feiten uit elkander
zijn geraakt dan alleen maar om zulke, die verband
houden met verandering van woonplaats, hetgeen te
betreuren is.

Aan het slot van zijn artikel schrijft de heer Ame-
link: „Men ziet dus, welke waarde men aan de publi-
caties van den heer Groen kan hechten. Het blijkt
noodzakelijk dezen schrijver na te rekenen”. Alhoew-
el het gebezigde meervoud van publicaties geen ver-
antwoording vindt in het artikel van den heer Ame-
link, kunnen wij voor narekenen alleen maar dank-
baar zijn, mits het nauwkeurig geschiedt. Wij trach-
ten door duidelijke bronvermelding bij onze citaten
onze lezers daartoe niet alleen in staat te stellen,
doch ook op te wekken. Overweging van hetgeen door
mijn opponent naar voren werd gebracht, noopt mij
tot de conclusie, die boven dit artikel staat. Mijn ver-
antwoording moge hierbij volgen:

De heer Amelink begint met de verklaring, dat mijn
artikel niet door den titel gedekt werd. Ik betrok
daarin ook het C.N.V. en het zou toch gaan over De
Reformatie. Waar De Reformatie blijkens de princ-
piele doelstellingen bij de oprichting ook de reform-
atie op het politieke en sociale terrein wilde doen
inwerken, lag, waar ik mij bepaalde tot het sociale,
een vergelijking met het C.N.V., dat ook reformeerd
op de sociale verhoudingen wilde inwerken, voor de
hand. Ik had daarbij ook een ander onderwerp in be-

vraagde „belooning” komt in orde); door ds J. Poutsma
uit Kornhorn en Marum, waar men den verjaardag van
den pastor vierde, f.10.40 van de gasten; van mej. H. K.
te H. f.250; J. J. v. A. te R. f.5.—; van „de Senaren”
te Z. H. (N.Br.) f.250; van P. S. te R.-Z. f.2.—; firma
Gr. te R.-Z. f.5.—

Deze aanwinst van f.75.06 brengt het bedrag van deze
3e reeks op f.611.24. Waarvoor hartelijk dank.

En nu loopt het jaar 1950 ten einde (u weet: deze copie
is al oud). Ook op grond van uittalingen van den Senaat
van ons Corps acht ik thans den tijd gekomen, dit ru-
briekje te sluiten. Onze studenten zijn nog niet geheel
waar ze wezen moeten, maar ze hebben toch flinken
steun gekregen, en willen ook hunnerzijds nu wel uit-
spreken, dat ze, dank zij de ruime hulp van uit de kerken,
in staat zijn, verder te komen. Deze spontaan opgekomen
rubriek heeft ons allen vreugde gegeven; het resultaat
heeft ons zeer verblijdt. Laat me ook uit naam van het
Corps allen hartelijk mogen danken. Mochten er nog bij-
dragen komen, dan zullen we ze natuurlijk nog graag
incasseeren, maar het aanmoedigen houdt bij dezen op
met een gevoel van blijdschap over bewezen hulp.

K. SCHILDER.

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

spreking kunnen nemen, b.v. dat der werkstaking,
waarover door dr K. Dijk en de heer A. Schilder in
dien tijd geschreven werd, ook dan zou ik de Gids ge-
raadpleegd hebben, die eveneens in die jaren erover
handelde. Mijn keus viel echter op de principia en de
beleving daarvan voor een christelijk reformatorische
sociale actie, met name omdat deze in hun uitwer-
king ook in onze tijd in geding zijn en ons verdeeld
doen zijn. Daarbij moest ik naar voren brengen het
duidelijk uitgesproken standpunt van het C.N.V., de
kleurloze middenstof van ons volk, als volwaardig be-
standdeel, in de eigen organisatie op te nemen, na
deze voor die organisatie te hebben aangetrokken. In
dit verband liet ik niet onvermeld de kritiek, die in
de twintiger jaren tegen dezen gang van zaken in de
Gids zelf aan het woord was geweest, ook al was zij
blijkbaar tot zwijgen of tot berusten gebracht sinds-
dien. De strijd van den heer A. A. Basooni bewijst,
dat aan deze kritiek in 1950 uit beleidsoverwegingen
het zwijgen werd opgelegd. Nu ontgaat het mij niet,
dat hij zijn narekenwerk mijn geachte opponent deze
zaak geheel onvermeld laat en ook onbesproken laat,
hetgeen door dr K. Dijk nadrukkelijk als richtlijn was
aanbevolen: „door zuiver principieele ac-
tie hen, die wel bij ons, maar niet van ons
zijn, dwingen tot heengaan”. Daartegenover
staat het m.l. verwerpelijk beginsel, zoals het door
het C.N.V. wordt voorgestaan: die bij ons en niet
van ons zijn, bij ons houden en ook daar-
bij nog meerderen van dezulken erbij
winnen. Deze gedachte ligt m.l. ook ten grondslag
aan de circulaire van 25 October j.l. van het C.N.V.
aan haar leden, waarin deze in het kader van de
actie-1950 worden opgewekt, de ongeorganiseerden in
den kring van familie, buurt of straat op te wekken,
zich bij het C.N.V. aan te sluiten. Het stuk zet in met
de dichtregels van C. J. Nobel: „Mijn rechterbuurman
is vannacht gestorven en ik heb nooit een woord tot
zijn behoud gezegd”. Men wordt opgewekt een goed
getuige van den Holland te zijn en den mede-arbeider
ervan te overtuigen, dat wij God moeten dienen ook
in het vakverenigingswerk. Op deze wijze dan doet
men dus iets voor het behoud van zijn buurman, col-
lega en mede-arbeider. Onder aan de circulaire be-
vindt zich een slip, die men kan afknippen en vervol-
gens inzenden met deze redactie: „Waarde vrienden,
ik heb de boodschap doorgegeven. Als lid van de
Chr. vakbeweging geef ik op.....”. Naar het mij
voorkomt liggen er in uitgangspunt, methode en doel-
stelling treffende punten van overeenkomst tusschen
een „Youth for Christ”-actie en deze, die men zou
kunnen noemen: „Workers for Christ”-actie. Volgens
deze methode maakt men Christenen en leden van
de Chr. Vakbeweging „aan den loopenden band”.
Wanneer men dan vervolgens, om een woord te ge-
bruiken uit het rondschrijven aan de afdelingsbestu-

militeairen, die inmiddels te Makassar hun „tenten”
opgeslagen hadden. Niemand zal kunnen zeggen hoe-
veel de familie Pronk voor die jongens geweest is. Ze
vonden er alles: om te beginnen de gemeenschap der
heiligen in het samen gehoorzaam blijven aan Christus’
wil, dat de zijnen één zijn in het ware geloof. Ze
kregen er catechetisch onderwijs, op een onderhou-
dende en zeer leerzame wijze. Ze vonden er raad en
troost in persoonlijk gesprek. Ze vonden er echt-
christelijke gezelligheid, niet het minst ook door de
bemoedigen van mevrouw Pronk, voor wie, ondanks
haar zwakke gestel, niets te veel was. Ik beschouw
het als een groot voorrecht, dat ik zelf van al die
hartelijkheid mee heb mogen genieten. Hoewel al vol-
op in de voorbereiding voor haar terugkeer naar Hol-
land heeft ze ook toen haar huis disponibel gesteld
voor praatavonden en huisbezoeken en alles wat met
mijn werk in verband stond. De militairen, die van
haar gastvrijheid mochten genieten, zullen deze in-
middels reeds overleden zuster-in-Christus nooit ver-
geten.

J. P. v. d. STOEL Jr